

راهنمای زیارتی و گردشگری مشهد

فهرست موضوعات

۲ کلیات
۲ زیارتگاهها و اماکن متبرکه
۵ یادمان‌های باستانی، تاریخی و فرهنگی
۷ موزه‌ها
۹ بوستان‌ها و جاذبه‌های طبیعی
۱۵ بازارها و سوغات مشهد

مشهد شهری در شمال شرقی ایران و مرکز استان خراسان رضوی است. بر اساس سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۸۵ این شهر با ۲،۴۱۰،۸۰۰ نفر جمعیت دومین شهر بزرگ و پرجمعیت ایران پس از تهران است. این شهر به واسطه وجود حرم امام رضا (ع)، هشتمین امام مذهب شیعه، سالانه پذیرای بیش از ۲۰ میلیون زائر از داخل و یک میلیون زائر از خارج از کشور است.

زیارتگاهها و اماکن متبرکه

آستان قدس رضوی

اهمیت و ارزش فراوانی که هم اکنون شهر مشهد از آن برخوردار است ارتباط مستقیم با بارگاه مطهر رضوی در این شهر دارد. با توجه به ارزش معنوی و والای این بنا، بهترین و باشکوه‌ترین هنرهای اسلامی را در این مجموعه زیارتی می‌توان مشاهده نمود. این حرم با شکوه و مجموعه تاریخی و هنرمندانه آن شامل صحن‌ها، ایوان‌ها، رواق‌ها، موزه غنی و کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی از اهمیت زیادی برخوردار است و مهمترین مکان دیدنی و زیارتی مشهد محسوب می‌شود.

این مجموعه متشکل بر چهار ایوان مرتفع به نام‌های عباسی - طلا - شرقی (نقاره‌خانه) و ایوان غربی و پنج صحن انقلاب، آزادی، جامع رضوی، جمهوری اسلامی و قدس می‌باشد. کاشی‌کاری‌های زیبای دوره سلجوقیان مزین به آیات کریمه و احادیث جلوه خاصی به حرم مقدس امام رضا (ع) بخشیده است. تمامی قسمت بالایی دیوارها و سقف زیر گنبد با مقرنس‌های آینه کاری شده، تزئین گردیده است. از دیگر آثار با شکوه داخل حرم، سه محراب زیبا مربوط به قرن هفتم هجری (۱۳ میلادی) و ضریح طلا پوش روی مضجع امام رضا (ع) است که با خطوط ثلث نستعلیق، آیات قرآن مجید و اشعار فارسی مزین شده است.

همچنین این مجموعه را ۲۴ رواق در بر می‌گیرد که از میان آنها می‌توان به رواق‌های دارالحفاظ - دارالسیاده - دارالذکر - دارالسرور - دارالعزه اشاره نمود. به طور کلی حرم امام رضا (ع) در حال حاضر یکی از جامعترین و زیباترین ابنیه معماری جهان اسلام به شمار می‌رود و دایره المعارف کاملی از هنر معماری، کاشیکاری، آینه کاری، مقرنس و گچ بری دوره‌های مختلف اسلامی است.

مسجد گوهرشاد

این بنا عظیم‌ترین مسجد چهار ایوانی ایران است در سال ۸۲۱ هجری قمری به دستور گوهر شاد آغا همسر شاهرخ تیموری و با معماری قوام‌الدین شیرازی در مجموعه حرم امام رضا (ع) ساخته شده است. این مسجد با وسعت

۹۴۱۰ متر مربع دارای چهار ایوان به نامهای: مقصوره - دارالسیاده، حاجی حسن و آب و هفت شبستان می‌باشد. بزرگترین ایوان مسجد، مقصوره آن است که با مقرنس کاری و کتیبه خط ثلث بایسنغر میرزا و کاشیکاری بسیار زیبایی تزئین شده است. از دیگر جلوه‌های جامع گوهرشاد منبر صاحب الزمان است.

بقعه شیخ حر عاملی

شیخ‌المحدثین، محمدبن حسن، معروف به شیخ حر عاملی از دانشمندان شیعی و

صاحب کتاب مشهور وسائل الشیعه است. وی در سال ۱۰۲۳ ه. ق در جبل عامل لبنان متولد شد. شیخ در فقه و رجال و ریاضیات استاد بود و بالغ بر بیست هزار بیت شعر سروده است. شیخ که نسب از حر ریاحی صحابی معروف سیدالشهدا دارد در رمضان ۱۱۰۴ وفات یافت و در محل فعلی حجره پنجم ضلع شمالی صحن انقلاب دفن شد. ایوان کوچکی در بقعه وی که ده پله از صحن پایین تر است وجود دارد و قبر در وسط آن با سنگ مرمر سبزرنگ مزین شده است.

آرامگاه شیخ طبرسی

یکی از بناهای تاریخی و مذهبی مشهد آرامگاه شیخ طبرسی است که در وسط باغ رضوان حد فاصل بین خیابان طبرسی و خیابان شیرازی قرار دارد. شیخ از علمای نامدار شیعه در قرن ششم است که در فقه و تفسیر قرآن استاد بوده است. مهم ترین اثر وی مجمع البیان است. وی در سال ۵۴۸ ه. ق در سبزوار وفات یافته و جنازه وی به محل فعلی که قبلا به نام مقتل الرضا مشهور بوده و بعدا قبرستان قتلگاه نامیده می شده انتقال یافته است. در سال ۱۳۷۰ شمسی به خاطر تعریض خیابان و طرح فلکه حضرت قبر وی به وسط باغ رضوان انتقال یافت. این مکان قبلا به مغسل الرضا نیز مشهور بوده است، زیرا به روایتی حضرت رضا (ع) را در این جا غسل داده اند.

مقبره خواجه ربیع

آرامگاه زیبای مربعی در میان باغ بزرگ و باصفا در شمال شهر مشهد بنا گردیده که آرامگاه ربیع بن خثیم از جامعه تابعین پیامبر اسلام و نهاد ثمانیه (یکی از هشت زاهد نامی تاریخ اسلام) می باشد. خواجه در اوایل خلافت حضرت علی(ع) امارت ری را داشته و در جنگ صفین یاور حضرت علی(ع) بوده است. شیخ طوسی در تفسیر مجمع البیان اقوال وی را بازگو کرده و او را شیخ متقدم دانسته است. بنای فعلی بقعه به درخواست شیخ بهایی و به دستور شاه عباس صفوی ساخته شده است. طرح بنا مربعی با چهار شاه نشین در چهار جانب است و از وسط دیوار و پشت ایوان های چهارگانه اصلی چهار ورودی دارد خواجه ربیع ضمن این که از تفرج گاه های مشهد به شمار می رود قرن هاست که مکانی زیارتی محسوب می شود. چنانچه حضرت رضاع(ع) فرموده اند: «سفر به خراسان برای من سودی نداشت مگر زیارت ربیع بن خثیم»

آرامگاه خواجه اباصلت هروی

اباصلت هروی از دانشمندان و محدثین عصر خود بوده است. آرامگاه خواجه اباصلت در ۱۲ کیلومتری جنوب شرقی مشهد واقع است بنای اصلی بقعه چهارگوش به ابعاد ۶/۵ متر است و به وسیله چهار درگاه با خارج تماس دارد. مزار خواجه اباصلت هر سال زائران فراوانی را به خود جلب می کند زیرا وی راوی شهادت حضرت رضاع(ع) و خادم وی بوده است. این مکان تفریحی به خاطر وجود تپه های پیرامون آرامگاه مکانی برای استراحت و آسایش گردشگرانی که مایل هستند از آب و هوای مطبوع خارج از ترافیک شهری دمی بیسایند می باشد.

خواجه مراد

این آرامگاه در ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی مشهد در کنار کوه و چشمه ای قرار دارد و در جاده اصلی مشهد- فریمان می باشد که دارای گنبد هرمی پنج ضلعی است که با شیروانی پوشیده شده است. اصل بنا اتاقی ۴/۳۰ متر است و پیرامون آن چندین اتاق برای توقف و استراحت مسافران ساخته شده و محوطه آن نیز برای مسافران آماده سازی شده است. خواجه مراد لقبی است که مردم به این محل داده اند و کتیبه سر در آن به نام هرثمه بن آعین مشهور به خواجه مراد که در سال ۲۰۱۰ ه. ق وفات یافته است.

گنبد خستی

این بنا که مدفن سلطان محمد از اعقاب امام موسی بن جعفر(ع) است و در محله نوغان در خیابان طبرسی مشهد قرار دارد. دارای رواقی چهارگوش و چهار شاه نشین می باشد و به سبب آن که گنبد آن خستی است به این نام معروف است. مرحوم دکتر شریعتی نوشته است از آن جا که این آرامگاه در محله ای قدیمی قرار دارد مرجع بسیاری از خواسته ها و مشکلات و نذرهای مردم بوده است.

مقبره پیر پالان دوز

این بنا ی مدفن شیخ محمد کارندهی (کاردهی) است و بنای آن در سال ۹۸۵ هجری در زمان سلطان محمد خدابنده ساخته شده است. شیخ محمد کاردهی از عرفای سلسله ذهبیه و مشهور به پیر پالان دوز است که در خط ثلث استاد بوده است او برای امرار معاش به شغل پالان دوزی اشتغال

داشته است. این مقبره در مجاورت حرم حضرت رضا(ع) قرار دارد و بنایی چهارگوش و دارای گنبد است. قسمت هایی از این بنا دارای نقاشی بوده و کلا سبک معماری صفوی را دارا می باشد.

گنبد سبز

این آرامگاه به علت گنبد سبز رنگ و زیباییش بدین نام خوانده می شود. در خیابان خاکی مشهد قرار دارد و ظاهراً مدفن محمد مومن عارف استرآبادی از شیوخ شیعه مذهب سلسله ذهبیه است. گنبد سبز سابقاً دارای باغی بزرگ و محل سکونت عده زیادی از درویشان و برگزاری مراسم و مجالس آنان بوده است. هم چنین در این مکان قبلاً یکی از قبرستان های مشهد به نام قبرستان میرهوا وجود داشته است.

امام زاده یحیی - میامی

آرامگاه یحیی بن زید بن علی بن الحسین(ع) نزدیک روستای میامی در ۹۰ کیلومتری مشهد قرار دارد. آرامگاه در دامنه کوهی ساخته شده است و گنبد آجری آن متعلق به قرن دهم هجری می باشد.

آرامگاه فردوسی

حکیم ابوالقاسم فردوسی شاعر حماسه سرای ایران و خالق شاهنامه در این مکان دفن گردیده است؛ شاهنامه فردوسی نقشی بسزا در ماندگاری زبان و فرهنگ ایرانی دارد و براساس دست نویس هایی که پس از فردوسی از شاهنامه باقی مانده است شاهنامه بین پنجاه تا شصت هزار بیت است. در چهار مقاله عروضی داستان تدفین فردوسی بدین صورت نقل شده است که: به دلیل شیعه بودن نگذاشتند جسد وی را در قبرستان مسلمانان دفن کنند، ناچار جنازه اش را به باغ و ملک شخصی وی بردند و او را در آن باغ دفن کردند، بنای آرامگاه فردوسی از چهار سمت دارای پله است و ابعادی در حدود ۳۰۳۰ متر دارد. بدنه بنا با سنگ مرمر و اشعار فردوسی با خط نستعلیق با نقش برجسته تزیین شده است. آرامگاه حکیم همچون نگینی در دشت توس می درخشد و هر ساله مشتاقان فراوانی از تمام دنیا به زیارت او می آیند.

آرامگاه نادر شاه افشار

نادرشاه افشار در روستای کبکان در حوالی درگز به دنیا آمد، نادر به طایفه قرقلی افشار از طوایف قزلباش تعلق داشت و در بدو جوانی جنگ با طوایف ترکمان و ازبکها را آزمود و به علت رشادت به سرداری سپاه شاه طهماسب صفوی درآمد و اشرف افغان را در مهباندوست دامغان و مورچه خورت اصفهان و زرقان فارس شکست داد و فتنه افغان را پس از هفت سال تمام کرد. پایتخت نادر مشهد بود و قسمت های زیادی از آبادانی این شهر و اطراف آن و حرم مطهر حضرت رضا(ع) به همت وی صورت گرفته است. مجسمه مفرغی سواره وی به ارتفاع ۶/۵ متر به وسیله ابوالحسن صدیقی طراحی شده و مفرغ ریزی آن در کارخانه برونئی ایتالیا صورت گرفته است

آرامگاه امیر غیاث الدین ملک شاه (مسجد هفتاد و دو تن)

مسجدی که اکنون با نام هفتاد و دو تن در انتهای بازار سرشور قرار دارد، ظاهراً آرامگاه یکی از امرای محلی خراسان به نام امیرغیاث الدین شاه ملک بوده است. این بقعه دارای یک درگاه بلند ورودی و دو مناره در طرفین بنا می باشد.

هارونیه

این بنا که در ورودی شهر تابران توس با بلندای خود جلب توجه می کند، به نام های مختلفی چون آرامگاه غزالی مقبره هارون الرشید و زندان هارون خوانده شده است. نمای ساختمان دارای تزئیناتی از آجر است که دارای ویژگی های معماری قرن هشتم هجری است. این بنا شامل ایوانی رفیع با چهار ایوان صلیبی شکل و پنجره های مشبک و هشت طاق نما با قوس جناغی و گنبد دوپوشه است.

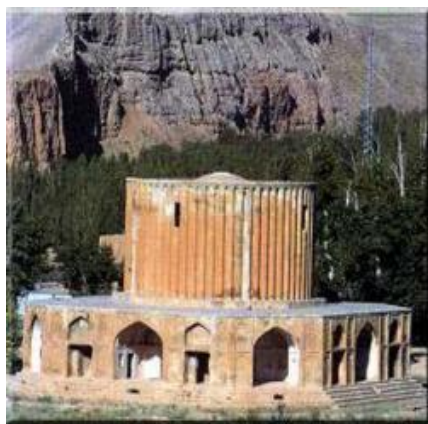

مدرسه عباسقلی خان

این مدرسه تاریخی در حاشیه جنوبی خیابان نواب صفوی واقع گردیده و تنها مدرسه باقیمانده از دوره صفویه است که تا حدود زیادی هویت اولیه خود را حفظ کرده است و امروزه از فضای آن به عنوان خوابگاه طلاب کشور افغانستان استفاده می شود. مدرسه مزبور در سال ۱۰۷۷ ق در زمان حکمرانی شاه سلیمان صفوی به اهتمام عباسقلی خان (والی یا بیگلربیگی خراسان) و سرپرستی وزیرش (سعدالین محمد) ساخته شده است که در جریان توسعه حریم حرم و تعریض خیابان در سال ۱۳۷۶ ش سر در آن به طور ماهرانه ۱۰ متر به عقب کشیده شد

عمارت خورشید

عمارت خورشید در سال ۱۱۵۱ هـ.ق، به دستور نادرشاه جهت اقامت و خزانه برای جواهرات و غنایم در کلات ساخته شده است. این بنا مربوط به سال های آغازین به قدرت رسیدن نادرشاه افشار می باشد. عملیات ساخت عمارت در تمام طول پادشاهی ادامه داشته و حتی تا آخرین سال های حیات نادرشاه یعنی سال ۱۱۶۰ هجری قمری در دست ساخت بوده است. زیرا کتیبه ثلث بسیار زیبای «سوره نباء» که در قسمت دور تا دور فضای گنبد نوشته شده به همین تاریخ اشاره دارد. این عمارت در وسط باغ بزرگی قرار دارد که شامل یک بنا در سه طبقه است. ارتفاع آن در گذشته، حدود ۲۵ متر بوده است اما در حال حاضر به علت خرابی طبقه سوم، ارتفاع آن بیش از ۲۰ متر نیست. طبقه اول آن ۸ ضلعی است که آن را روی چهار ردیف

پلکان به شکل هرم بر پا کرده اند. ورودی های کاخ، در اضلاع هشتگانه قرار دارد که به سالن اصلی کاخ منتهی می شود. این کاخ مجموعاً دارای ۱۲ اتاق است که داخل هراتاق نیز تزئیناتی از نقاشی و گچ بری دیده می شود. در میان این تزئینات، تصاویری از شاهزادگان نادری نیز به چشم می خورد. در وسط این بنای هشت ضلعی، برج استوانه های مانند، در دو طبقه قرار دارد که محل اقامت شاه و خانواده اش بوده است. زیبایی این کاخ بیشتر در آرایش نمای خارجی کنگره دار ساختمان است که در آن معماری مغولی - هندی به چشم می خورد. داخل اتاق ها با نقاشی و گچبری تزئین شده اند. در وسط این بنا از سطح پشت بام برجی مدور با ترک های شبیه نیم ستون معروف به خیاری احداث شده است

در سطح شهر مشهد حدود ۱۵ موزه مشغول فعالیت هستند که دارای بازدیدکننده فراوانی هستند. مجموعه موزه‌ها یا گنجینه‌های آستان قدس رضوی که در محدوده حرم رضوی قرار دارد و یکی از بزرگترین موزه‌های کشور می‌باشد و دارای ده موزه جداگانه می‌باشد، موزه بوش واقع در کهن شهر توس در کنار آرامگاه حکیم توس، موزه ناذری واقع در باغ ناذری در کنار آرامگاه نادر شاه افشار، موزه آب، موزه علوم و تاریخ طبیعی مشهد، موزه بزرگ تاریخ طبیعی خراسان از جمله موزه‌های سطح شهر مشهد است؛ که بازدیدکنندگان بسیاری را به خود جذب می‌کند.

موزه مرکزی آستان قدس رضوی

هدف از ایجاد این مرکز فرهنگی در حرم مطهر رضوی غرفه اشیای نفیس و گران بها و نادر بوده که در طی زمان توسط ارادتمندان به اهل بیت عصمت و طهارت (ع) تقدیم حضرت رضا گردیده‌است. این مکان پس از آخرین تغییرات در سال ۱۳۷۸ شمسی افتتاح گردید. موزه جدید هم اکنون دارای یازده موزه با موضوعات مختلف می‌باشد. طبقه همکف ساختمان به محل نگهداری و نمایش گنجینه هدایای مقام معظم رهبری اختصاص یافته‌است. این اشیاء توسط شخصیت‌های داخلی و خارجی به ایشان هدیه شده‌است.

موزه بزرگ خراسان رضوی

طراحان موزه بزرگ خراسان رضوی با الهام از نقشه و طرح بنای هارونیه و عمارت خورشید ساختمان موزه بزرگ خراسان رضوی را آغاز نمودند. سنگ بنای اولیه این موزه به همت شهرداری مشهد و در راستای حفظ هویت بومی و ملی و ارج نهادن به آثار و موارث فرهنگی، تاریخی و مذهبی کلان شهر مشهد پی ریزی شده‌است. مکان این موزه در زمینی به وسعت ۴۹۰۰ متر مربع در بوستان کوهسنگی واقع شده‌است و از پروژه‌های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی است. اجرای این طرح در ۱۲ طبقه و زیر بنای تقریبی ۱۸۰۰۰ متر مربع در سال ۸۲ از سوی شهرداری مشهد به سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی واگذار شد که در آن بخش‌های مختلفی از جمله فضاهای موزه‌ای متنوع، اتاق پژوهشگران، محل نمایش دائمی اشیاء، فضای اداری و... پیش بینی شده‌است.

موزه مردم شناسی رباط ویرانی

این موزه با هدف معرفی جایگاه و اهمیت مشاغل سنتی و بومی مشهد در سال ۱۳۸۵ شمسی در محل رباط ویرانی از بناهای تاریخی دوره تیموری و صفوی ایجاد گردیده‌است. رباط ویرانی بنایی است سرپوشیده که در قرون و سده‌های پیشین در راه کاروان رو و نیشابور به توس واقع بوده اما امروزه در محور گردشگری مشهد شاندیز در ویرانی ۱۹ واقع است.

موزه علوم و تاریخ طبیعی خراسان

سازمان آموزش و پرورش خراسان رضوی با هدف ارتقای سطح اطلاعات عموم علاقه مندان در سال ۱۳۷۷ شمسی اقدام به تاسیس موزه علوم و تاریخ طبیعی خراسان نمود. بخشی از اشیاء ارزشمند این موزه هدایای نمونه‌هایی توسط مردم بوده‌است.

موزه علوم زمین

این مکان در وسعتی حدود ۴۵۰ مترمربع در سال ۱۳۸۵ شمسی به بهره برداری رسید که از بخش‌های مختلف آن می‌توان به سالن مرکزی با تنوعی از نمونه سنگ‌ها، کانی‌ها، فسیل، مخزن با بیش از هزار نمونه، سالن نمایش فیلم و کارگاه اشاره کرد.

موزه تاریخ طبیعی اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان رضوی

پروژه احداث موزه تاریخ طبیعی اداره کل حفاظت محیط زیست خراسان رضوی با مساحت تقریبی ۲۰۰ متر در سال ۱۳۸۷ ش در محل اداری واقع در بلوار وکیل آباد مورد بهره برداری قرار گرفت. این مجموعه شامل ۲۲ زیستگاه مصنوعی از جمله منطقه دشتی، کویری تپه ماهوری استپی، کوهستانی جنگلی، باتلاقی، نی زار، خور، آب‌های ساحلی و دریا می‌باشد که در آن بیش از ۳۰۰ نمونه تاکسیدرمی شده نظیر ۱۷ گونه پستاندار، ۱۱۰۰ گونه پرنده، ۳ گونه خزنده، ۵ نوع سنگواره و ۳۹ تابلو حشرات است.

گنجینه آب

این مکان در سال ۱۳۷۸ ش توسط کارشناسان آب منطقه‌ای خراسان واقع در بلوار سازمان آب افتتاح گردید. هدف از ایجاد چنین مجموعه‌ای آشنایی، بررسی و شناخت سازه‌های آبی قدیمی استان از قبیل شیوه‌های آبیاری سنتی، آداب و رسوم مرتبط با آب در مناطق مختلف، معرفی تکامل و پیشرفت صنعت آب، پل بندها، نحوه عملکرد بخندان‌ها، آب انبارها و قنات‌ها و روی هم رفته ارائه اطلاعات و مستندات به علاقمندان می‌باشد.

موزه مردم شناسی حمام مهدی قلی بیک

این موزه در کنار مقبره امیر غیاث الدین ملک‌شاه در ضلع غربی حرم مطهر رضوی واقع در خیابان اندرزگو ۱۳، در بنای تاریخی حمام مهدی قلی بیک تأسیس شده است. برطبق اسناد موجود حمام مزبور در سال ۱۰۲۷ ق توسط مهدی قلی بیک میرآخور باشی شاه عباس صفوی، وقف آستان قدس رضوی گردید که پس از مرمت و بازسازی در سال ۱۳۸۵ ش به موزه مردم شناسی تغییر کاربری داد. در این موزه اشیایی از قبیل لوازم مورد نیاز در حمام‌های قدیمی، انواع سماورهای ذغالی، قندیل، ظروف مختلف، آبخوری، بخش نمایشگاه عکس قدیم و مردم شناسی به نمایش در آمده است.

موزه فردوسی و شاهنامه توس

ساختمان این موزه همزمان با بنیان آرامگاه فردوسی در بخشی از محوطه باغ برای چایخانه سنتی طراحی و سپس اجرا گردید. بعدها این بنا به موزه تغییر کاربری داد و در آن اشیاء مرتبط و آثار به دست آمده از توس و روزگار فردوسی برای بازدید فرهنگ دوستان به نمایش گذاشته شده‌است.

موزه آرامگاه نادری

این موزه در محل آرامگاه نادری در چهارراه شهدا مشهد واقع است. فضای وسیع سالن موزه دارای ویتترین‌هایی است که در آن بیشتر اقلام جنگی و جنگاوری از عصر افشاریه و قاجار در معرض دید عموم قرار گرفته‌است.

موزه حوضخانه هزار دستان

این مکان با وسعتی معادل ۳۵۰ متر مربع در اواسط راسته بازار جنت واقع گردیده و پیش از تغییر کاربری به حوضخانه بخشی از یک خانه مسکونی در محله قدیمی سراب قرار داشته‌است. هدف از ایجاد چنین فضای سنتی ارائه و بازشناخت فرهنگ غنی ایرانی اسلامی به گردشگران داخلی و خارجی و زائران حرم رضوی می‌باشد.

پارک ملت:

بوستان ملت یا پارک ملت پارکی است در غرب شهر مشهد و حاشیه بزرگراه وکیل آباد. مساحت این پارک ۷۲۰ هزارمترمربع است. پارک ملت بزرگترین پارک مشهد و یکی از زیباترین پارکهای ایران به شمار می‌رود. این پارک دارای شهربازی، تاسیسات ورزشی و فضای سبز بسیار بزرگی و جذاب است.

پارک ملت، قدیمی ترین پارک شهر مشهد در سال ۱۳۴۳ در زمان سلطنت محمدرضا شاه پهلوی در مکانی که آن زمان خارج شهر بود احداث گردید ولیکن با توجه به توسعه شهری این پارک اکنون در داخل شهر قرار گرفته است. این پارک در آن زمان توسط دو مهندس طراح انگلیسی به سبک پارک‌های انگلستان طراحی گردید ولی ساخت آن نهایتاً چندین سال بعد توسط مهندسين ایرانی به اتمام رسید.

پارک کوهسنگی

یکی از مشهورترین پارکهای عمومی و زیبایی مشهد می باشد که در دامنه کوههای جنوبی مشهد قرار دارد. این پارک دارای استخر و رستوران است.

پارک جنگلی وکیل آباد

از جمله تفرج‌گاه‌ها و مراکز بیلاقی قدیمی حاشیه شهر مشهد، منطقه‌ای است به نام وکیل آباد که پیش از این به «میر طراز» معروف بوده و در انتهای بلواری به همین نام با مساحت بیش از هفتاد هکتار واقع شده است. این مکان در گذشته جزء املاک وکیل‌الرعايا حاج حسین ملک بوده و در سال ۱۳۴۸ش به طور رسمی وقف شده است. از مهمترین ویژگی‌های این مکان وجود درختان سر به فلک کشیده چنار و کاج و پستی بلندی‌های طبیعی می‌باشد.

آب موردنیاز این گردشگاه از طریق قناتی که سرچشمه آن بند گلستان بوده تامین می‌گردد و رودخانه بسیار زیبایی نیز در سطح آن جاری است. امروزه با ایجاد معابر و محوطه‌سازی داخل مجموعه، پیاده‌روی و نظاره چشم‌اندازها و طبیعت آن به آسانی صورت می‌گیرد. علاوه بر جاذبه‌های طبیعی، نزدیک به این مکان شهربازی بسیار وسیعی به نام «کوهستان پارک شادی» و محوطه باغ وحش احداث شده است. باغ وکیل‌آباد سرمایه طبیعی و گردشگاهی خاطره‌انگیز همچون گذشته برای تمامی شهروندان و زائرین مشهدالرضا(ع) است که در حقیقت بخشی از هویت این شهر مذهبی به شمار می‌آید و توسعه شهر مشهد و گسترش فرهنگ استفاده از فضاهای گردشگاهی ضرورت بازسازی کامل بوستان وکیل‌آباد را هر روز بیشتر می‌کند، از همین حیث شهرداری در حال احیا و بازسازی و تبدیل آن به بوستانی عظیم و باشکوه است. این مکان علاوه بر فصول گرم سال در زمستان سرد با مناظر بسیار زیبای برخی محل تجمع زائرین و مجاوران علاقه‌مندانی است که برای بازی‌ها و سرگرمی با برف به وکیل‌آباد می‌آیند تا لحظات خاطره‌انگیزی را در این تفرج‌گاه سپری نمایند.

منطقه بیلاقی شانديز

منطقه شانديز واقع در ۳۸ کیلومتری غرب شهر مشهد از دیرباز به عنوان یکی از بیلاقات دشت توس مورد توجه بوده و در گذشته نیز راه کاروانروی تابستانی مسیر شانديز به توس از پستی و بلندی‌های همین منطقه عبور می‌کرده است. امروزه محور گردشگری شانديز را علاوه بر ویرانی که جنبه تاریخی دارد و دارای مزار و رباطی کهن می‌باشد، روستاهای سرآسیاب، ارچنگ، خادر، شانديز، ابرده پایین، ابرده بالا و زشک تشکیل می‌دهد. ورود به این محور از امتداد بلوار وکیل‌آباد ممکن است. رودخانه‌ها و دره‌های متعدد شانديز اقلیم متنوع و چشم‌اندازهای زیبایی از طبیعت را به بیننده عرضه می‌کند. درختان و درخچه‌های غیرمثمر در منطقه شامل چنار، سپیدار، اشن، ارغوان و ارس است و از گونه‌های شاخص حیات‌وحش آن می‌توان به گوسفند وحشی، گراز، گرگ و... اشاره کرد، همینطور هدهد، توکای سیاه، دم جنبانک و... در فهرست پرندگان این منطقه قرار دارد. رودخانه‌های پر آب منطقه سبب پراکنش درختان، وجود باغ‌های انبوه، مناظر متنوع و آب و هوایی مطبوع شده‌اند که همواره مورد استقبال ساکنان شهر مشهد و گردشگران منطقه واقع می‌شود. علاوه بر آن زائرین بارگاه حضرت رضا(ع) برای گذران اوقات به این مکان می‌آیند و این استقبال روز افزون گردشگران طبیعت نشانگر قابلیت‌های طبیعی منطقه برای گسترش فعالیت‌های گردشگری است. در ابتدای ورود به شانديز فروشگاه‌هایی دیده

می‌شود که به عرضه صنایع دستی از جمله پوستین، گلیم، ظروف سنگی هرکاره و... اشتغال دارند. پارک شهر شانندیز از اماکنی است که فضای مطلوبی را برای استراحت موقتی خانواده‌ها به گردشگران و دوستداران طبیعت ارائه می‌دهد. قابلیت‌های شانندیز آن را به عنوان یک منطقه نمونه بین‌المللی گردشگری در کشور معرفی نموده است.

محور گردشگری طبیعی مشهد - شانندیز

روستای سرآسیاب: این روستا در ۵ کیلومتری شهر شانندیز واقع گردیده و از شمال به اراضی لنگر از توابع ویرانی، از جنوب به روستای ارچنگ و همچنین از سمت شرق به پشته نغندر و از غرب به جاده شانندیز و اراضی قرقی محدود می‌شود. که به دلیل قرابت با ارتفاعات زشک و استقرار در مسیر رودخانه‌ها از آب و هوای بسیار معتدل و اقلیمی مطبوع برخوردار است و به این ترتیب یکی از مناطق بیلاقی محور گردشگری مشهد - شانندیز محسوب می‌شود.

روستای بیلاقی خادر: روستای خادر واقع در یک کیلومتری شانندیز در درون دره‌ای زیبا به وسعت هزار هکتار قرار گرفته که بافت آن نیز از چندین دره کوچک و بزرگ شکل گرفته است. دشتی ناهموار در ارتفاعات منطقه، در گذشته محل رویش گیاهان دارویی بوده است. اراضی خادر با وضعیتی منحصربه‌فرد در حد فاصل دو رودخانه شانندیز و نغندر قرار گرفته است. ارتفاعات این منطقه مناسب برای کوهپیمایی خانواده‌ها است و وجود قنات و استخر در بخش غربی آن موسوم به سرچشمه محل اطراق مناسبی برای گردشگران محسوب می‌شود.

پارک جنگلی شانندیز: بیلاق شانندیز علاوه بر ارتفاعات بسیار زیبا و مناظر بدیع طبیعی، دارای پارک جنگلی به وسعت تقریبی ۳۰ هکتار می‌باشد که رودخانه شانندیز از حاشیه آن می‌گذرد و برای گردشگران بیشترین امکانات و تسهیلات رفاهی از جمله زمین وسایل بازی کودکان، مراکز پذیرایی، فروشگاه‌ها و اقامتگاه در نظر گرفته شده است.

روستای ابرده پایین: واقع در ۲۵ کیلومتری شمال غربی شهر طرقله که میان دره‌ای است و پیرامون آن را ارتفاعات در بر گرفته است. تنها رودخانه‌ای که از آن می‌گذرد، جریان آبی زشک می‌باشد. مردم این روستای بیلاقی بیشتر به امر زراعت، باغداری و یا دامداری اشتغال دارند، آب و هوای این ناحیه از شانندیز معتدل کوهستانی است. این منطقه به دلیل وجود کوه‌های مستعد در فصل زمستان به پیست اسکی برای علاقه‌مندان به این ورزش تبدیل می‌شود و گروه‌های ورزشی بسیاری از گردشگران در این فصل برای بهره بردن از طبیعت برفی این ناحیه از ابرده می‌آیند.

روستای ابرده بالا: این روستای خوش آب و هوا در مسیر رودخانه زشک واقع گردیده و با مناظر چشم‌نواز و دل‌انگیز همواره پذیرای گردشگران و زائرین می‌باشد. باغات فراوان حاشیه رودخانه فضای خاصی را برای این منطقه ایجاد نموده و بیشترین مراکز پذیرایی و اطراقگاه‌ها در همین مسیر قرار دارد. این مکان در محور گردشگری مشهد - شانندیز واقع بوده و فاصله آن تا شهر شانندیز ۴ کیلومتر است.

محور گردشگری رودخانه‌ای خادر، ارچنگ، سرآسیاب: یکی از محورهای طبیعی در مسیر مشهد - شانندیز محور گردشگری رودخانه‌ای روستاهای خادر، ارچنگ و سرآسیاب می‌باشد که وجود رودخانه‌های زشک و کنگ آن را ایجاد نموده و این جریان‌ها در زیر پای ارچنگ با هم تلاقی پیدا می‌کند. مسیر حرکت این رودخانه از سمت شانندیز به مشهد می‌باشد. وجود مناظر طبیعی اعم از ارتفاعات و باغات و پوشش گیاهی مطلوب مسیر دلپذیر و خاطره‌انگیزی را برای گردشگران و طبیعت‌دوستان به ارمغان آورده است. امروز حاشیه این مکان با سایه‌های دل‌انگیز و آرامش‌بخش، مأمین خانواده‌های متعددی است که اوقات خود را در این مسیر سپری می‌نمایند.

روستای زشک: این روستا در امتداد جنوب شرقی رشته کوه بینالود و در سرچشمه دره شانندیز واقع گردیده و به لحاظ چشم‌اندازهای زیبا و صفای محیط و اعتدال آب و هوا و باغ‌های سرسبز میوه، یکی از بهترین مناطق بیلاقی اطراف مشهد به شمار می‌آید. چشمه‌سارهای متعددی این منطقه را سیراب می‌کند و به دلیل وجود آب کافی دارای انواع محصولات باغی است. ارتفاع این روستا از سطح دریا ۲۰۰۰ متر بوده و موقعیت آن دره‌ای است و در سراسر دره عریض زشک قرار گرفته است. پوشش گیاهی آن را درختچه‌های کوتاه کوهی، سماق، شاهدانه، کلپوره، اکلیل کوهی و تمشک تشکیل می‌دهد. همچنین از مزیت‌های این روستا مسیرهای خاص کوهنوردی است که کوهنوردان با بهره‌گیری از اقلیم مطبوع به راحتی از مسیرهای ایجاد شده می‌توانند به بالای کوه‌های زشک صعود نمایند از همین رو مناسب برای تفریح ورزشی است.

منطقه بیلاقی طرقله: بیلاق طرقله با وسعت ۱۶۰۰ کیلومترمربع در منطقه‌ای کوهستانی در امتداد بینالود واقع شده و در ۱۵ کیلومتری مشهد در غرب انتهای بلوار وکیل آباد قرار دارد. طرقله دارای سابقه‌ای طولانی در تاریخ این شهر است و به عنوان یکی از مناطق دشت توس به نام تروغبد در

قرون اسلامی مطرح بوده است. همین‌طور در طول سده‌های اسلامی به صورت گذرگاه و تفرج‌گاه نیز به شمار می‌رفت. این مکان در امتداد دره بسیار با صفایی واقع شده و از نظر زمین‌شناسی از بخش‌های دشت، پای کوه و کوهستانی شکل گرفته است. طرّبه دارای آب و هوای سرد و خشک با تابستان‌هایی خنک و مطبوع می‌باشد که به دلیل بالا بودن ارتفاع آن میزان بارندگی این منطقه نسبت به شهر مشهد بیشتر است. این منطقه

بیلاقی به دلیل آب و هوای مطبوع همه روزه پذیرای زائرین، مسافران و مجاوران شهر مشهد است. پارک شهر طرّبه از دیگر محدوده‌های در نظر گرفته توسط شهرداری است که به دلیل وجود نقاط مناسب محل مطلوبی برای استراحت خانواده‌ها در کنار طبیعت است. از مهمترین صنایع دستی منطقه علاوه بر بافته‌ها و ساخته‌های بومی، سیدبافی است که به سبب توریستی بودن طرّبه بازار این تولیدات از موقعیت مطلوبی برخوردار است. صنایع ظریف حصیر بافی، در میان گردشگرانی که به این منطقه از مشهد سفر می‌کنند جایگاه ویژه‌ای دارد. علاوه بر آن پرورش گل و گیاه نیز از مشاغل فعال طرّبه است.

همچنین در دامنه شمالی رشته کوه‌های بینالود واقع در غرب و جنوب‌غربی شهرستان مشهد دره‌های باصفا و سرسبزی وجود دارد. دره‌های زیبای مایان، دهبار و جاغرق در طرّبه با باغ‌های میوه فراوان از جمله این دره‌های سرسبز می‌باشد. دره مایان شامل روستاهای ازغد، مایان علیا، مایان سفلی و حصار که اراضی کشاورزی و باغات آن از آب رودخانه مایان آبیاری می‌شود. دره دهبار شامل روستاهای دهبار و کلاته آهن بوده و زمین‌های آن را رودخانه دهبار سیراب می‌کند. دره جاغرق شامل روستاهای جاغرق، عنبران، طرقد و شهر طرّبه است که از جریان رودخانه جاغرق بهره می‌برند همه روستاهای مذکور در فهرست گردشگاه‌های شهر مشهد قرار دارد و در تمامی ایام سال به ویژه در فصول بهار و تابستان جمعیت فراوانی از گردشگران و دوستداران محیط زیست را به سوی خود فرا می‌خواند.

محور گردشگری طبیعی مشهد - طرّبه

مناظر طبیعی بند گلستان: یکی از گردشگاه‌های مهم و با طراوت مشهد منطقه گلستان با جاذبه‌های طبیعی و مذهبی است و بند گلستان سازه‌ای آجری و عظیم است که بر ابتدای دره پر آب طرّبه و به فاصله ۴ کیلومتری از آن جلب‌نظر می‌نماید. این بند تاریخی در دوره تیموری ساخته شده و با توجه به مرمت‌ها و بازسازی‌های اخیر هنوز زیبایی و استحکام خود را به مانند گذشته حفظ نموده است. بند گلستان و دریاچه پشت آن در فصل بهار و تابستان منظره دل‌فریب و چشم‌نوازی را پدید می‌آورد. با وجود تسهیلاتی از جمله فروشگاه، رستوران، قایقرانی و... این مکان به عنوان یک منطقه گردشگری آبی بازدیدکنندگان بسیاری را به سوی خود جلب می‌کند.

روستای گلستان: واقع در ۵ کیلومتری مشهد، دارای مناظر کوهستانی و باغات میوه با دره‌های سرسبز که به رغم وجود این مواهب طبیعی از جمله بند گلستان، وجود آستان مقدسه امام‌زادگان یاسر و ناصر به اهمیت گردشگری آن افزوده است.

روستای دهبار: روستای دهبار به فاصله ۱۴ کیلومتر از شهر طرّبه در دامنه رشته کوه‌های بینالود قرار گرفته است. طبیعتی زیبا و بکر و آب و هوایی تمیز و سرشار از اکسیژن و آب‌هایی خوش طعم و گوارا و همچنین مردمانی خونگرم و بانشاط و مهمان‌نواز از ویژگی‌ها و شاخصه‌های اصلی این روستا می‌باشد.

برای رسیدن به این روستا باید بعد از گذر از روستای طرقد و عبور از کنار پروژۀ بزرگ ارغوان و بعد از رسیدن به دو راهی دهبار - کلاته آهن از مسیر سمت راست را انتخاب و به روستای دهبار رسید. مسیر روستا از دوراهی کلاته آهن تا خود روستای دهبار آسفالت می‌باشد. طبیعت بکر و زیبایی روستای دهبار می‌تواند مکان مناسبی برای سپری کردن یک روز تعطیل و استراحت باشد. دیدن از این روستای زیبا و دیدنی را به همه شما توصیه می‌کنیم.

روستای ییلاقی حصار: روستای حصار به فاصله ۶ کیلومتر از مشهد در جنوب غربی این شهر قرار دارد و فاصله آن تا طبقه ۳ کیلومتر می‌باشد. این روستا با دارا بودن ۶۳۰ خانوار و جمعیت ۲۳۰۰۰ نفر یکی از پر جمعیت‌ترین روستاهای طبقه است که با توجه به ییلاقی بودن و وجود چشم‌اندازهایی از طبیعت و کوهپایه‌ای همه روزه پذیرای تعداد بسیاری از زائرین و مجاوران و طبیعت‌دوستان شهرمشهد می‌باشد.

غار زری: این غار در ۹ کیلومتری جنوب غربی مشهد در مسیر روستای گلستان و کوهستان‌های اطراف رودخانه قرار دارد. دهانه این پدیده طبیعی در ارتفاع ۱۰ متری زمین به سمت غرب قرار گرفته است. مسیر غار دارای پیچ و خم‌های بسیاری است و درون غار فاقد منابعی آبی است. بازدید از این غار بسیار آسان است و وسیله نقلیه نیز به حد کافی وجود دارد. ارتفاع این نقطه از سطح دریا ۱۰۱۰ متر است.

روستای ییلاقی جاغرق: این نقطه ییلاقی در فاصله حدود ۷ کیلومتری جنوب باختری طبقه واقع شده و امتداد آن به مناطق دیگر از جمله عنبران، طرقد، کردینه، تغاره و شاندیز محدود می‌شود. بنا به قولی قدمت این روستا به پیش از اسلام می‌رسد. آب و هوای آن معتدل کوهستانی است که وجود باغات میوه و ارتفاعات و دره‌های پوشیده از گیاه و چشم‌اندازهای زیبا و جذابیت خاصی به این دره ییلاقی بخشیده است. روستای جاغرق علاوه بر رودخانه فصلی دارای چندین رشته قنات و یک چشمه و آبشارهای متعدد است که در حاشیه آن رستوران‌هایی برای استراحت گردشگران ایجاد شده است. ارتفاع این منطقه از سطح دریا ۱۵۰۰ متر می‌باشد و بلندی‌های آن مناسب صعود برای تیم‌های کوهنوردی است.

ییلاق عنبران: واقع در یک کیلومتری طبقه که مناظر سرسبز و پوشش گیاهی مطلوب آن باعث خوشبو شدن این روستای زیبا گردیده و سبب نامگذاری این منطقه موسوم به عنبران شده است. مراکز پذیرایی حاشیه راه، باغات و چشم‌اندازهای طبیعی و سایه‌های دلنواز و اطراکگاه‌های خانوادگی از مزیت‌های عنبران به شمار می‌آید.

روستای کوهپایه‌ای کنگ: کنگ یکی از مناطق ییلاقی و روستایی طبقه است که به دلیل نوع استقرار سکونتگاه‌های آن بر روی کوهپایه شبیه به ماسوله می‌باشد و در دامنه‌های شمال شرقی ارتفاعات بینالود، در ارتفاع ۱۸۰۰ متری از سطح دریا واقع شده است. این منطقه در ۱۶ کیلومتری طبقه قرار دارد و به دلیل وجود بلندی‌های چشم‌نواز همواره مورد توجه علاقه‌مندان و گردشگران است. پوشش گیاهی دره مجاور به این مکان زیبایی خاصی بخشیده و بیشتر باغات نیز در زمین‌های شیبدار این روستا ایجاد شده که با رودخانه‌ها و چشمه‌سارها سیراب می‌شود. ایجاد خانه‌های پلکانی از ویژگی‌های این روستای کوهپایه‌ای است.

نغدرد: منطقه‌ای است ییلاقی و سرسبز در میان دره محصور میان کوه‌ها که در ۱۰ کیلومتری طبقه واقع شده است و به دلیل دارا بودن اقلیم مطبوع و آب و هوای مناسب محل استراحت خانواده‌های علاقه‌مند به گردشگری طبیعت است. در ارتفاعات این روستا نیز بقایای قلعه‌ای کهن به چشم می‌خورد.

محور گردشگری جاغرق - کردینه - درود (مسیر مشهد به نیشابور)

این مسیر بسیار زیبا و با مناظر متنوع طبیعی از جاغرق آغاز گردیده و پس از طی حاشیه رودخانه، دره‌ای زیبا و همچنین ارتفاعاتی که پوشیده از گیاه می‌باشد به کردینه امتداد می‌یابد.

در نهایت پس از کردینه نیز راه به سمت درود در نیشابور منحرف شده و در مجموع پس از ۱۳ ساعت پیاده‌روی محض آبشار درود آشکار می‌شود. مبدأ حرکت در این مسیر برای گروه‌های علاقه‌مند از جنب مسجد جامع جاغرق در مسیر رودخانه می‌باشد. این راه در فصول گرما و زمستان از جذابیت‌های خاصی برخوردار است که از مواهب طبیعی به شمار می‌آید.

پارک جنگلی بهمن

در امتداد ورود به منطقه طبقه منطقه‌ای جنگلی ساماندهی گردیده که با وجود درختان سرسبز و سر به فلک کشیده دارای سایه‌های دلپذیر برای استراحت گردشگران می‌باشد. پارک جنگلی بهمن حدود ۸۵۰۰ مترمربع وسعت دارد.

پارک جنگلی کلاته قنبر

این محوطه طبیعی در چهار کیلومتری نغندر واقع گردیده و وسعت آن ۱۵ هکتار می‌باشد. فعالیت‌هایی نیز برای گسترش این مکان در حال انجام است تا قادر به ارائه خدمات بیشتر به طبیعت دوستان، زائرین و مجاوران باشند.

سد چالیدره

این سد بر روی یکی از سر شاخه‌های فصلی و کوچک حوزه آبریز گلستان واقع شده و عملیات اجرایی آن در سال ۱۳۷۶ش آغاز گردیده است. چالیدره با ارتفاع ۵/۳۴ متر و طول ۱۵۰ متر و حجم مخزن ۱/۴ میلیون مترمکعب در سال ۱۳۸۱ به بهره‌برداری رسید. وجود این منبع عظیم آبی که از طریق رودخانه جاغرق تامین می‌گردد باعث مطلوبیت آب و هوا در این منطقه گردیده و دلیل وجود چشم‌اندازهای زیبایی طبیعی در آن است. این مکان دارای تسهیلات و امکانات رفاهی برای گردشگران و علاقه‌مندان می‌باشد.

کمر مقبولا

در فاصله ۳ کیلومتری طبقه و یک کیلومتری دره داغستان منطقه‌ای به نام «کمر مقبولا» واقع است. این منطقه بکر پوشیده از تخته سنگ‌های آتشفشانی با جلوه‌هایی بسیار زیباست، به نحوی که دیدار از این آثار سنگی با هیات‌های شگفت‌انگیز برای گردشگر خالی از لطف نخواهد بود. نزدیک کمر مقبولا به صورت طبیعی‌ترین پارک تفریح‌گاهی پذیرای علاقه‌مندان و گروه‌های علمی خواهد بود. دسترسی به کمر مقبولا از جاده کنار هتل طبقه امکان‌پذیر است.

محور گردشگری طبقه به رغم برخورداری از مواهب طبیعت، دارای بوستان‌ها و مرکز خرید مهمی از جمله پارک بوستان، پارک لاله، پارک شهر، پارک و تپه نصح‌آباد، پارک طلوع، پارک نیلوفر، باغ پونه و بازار بعثت با یکصد و بیست واحد تجاری می‌باشد.

بند طرق

این بند در ۲۵ کیلومتری جنوب شرقی مشهد قرار دارد و بر روی رودخانه طرق در یکصد متری بالا دست بند قدیمی طرق احداث شده است. ساختار این سازه از نوع بتونی دو قوسی متقارن متشکل از ۲۲ بلوک به عرض ۱۴ متر می‌باشد که در سال ۱۳۶۱ش آغاز و در سال ۱۳۶۷ش به پایان رسیده است. طول تاج این بند ۳۲۲ متر است. بنای اولیه این سازه آبی در زمان تیموری و به امر امیر علیشیر نوایی ساخته شده است. امروزه بند طرق با مناظر زیبای پیرامون آن یکی از گردشگاه‌های مردم مشهد و زائرین بارگاه رضوی به شمار می‌آید و به عنوان یکی از تفریح‌گاه‌های آبی شهر مشهد با وجود مناظر زیبایی طبیعی پیرامون بند دارای اهمیت فراوانی است.

سد کارده

سد کارده در زمره گردشگاه‌های آبی مشهد، در کیلومتر ۲۰ جاده این شهر به کلات بر روی رودخانه‌ای به نام کارده واقع شده است. مسیر دسترسی به این منطقه گردشگاهی از انتهای خیابان خواجه ربیع ممکن می‌باشد.

این سازه از نوع بتونی دو قوسی متقارن با ارتفاع ۶۷ متر و طول تاج آن ۱۴۴ متر است که توانایی ذخیره ۴۴ میلیون متر مکعب آب را دارد. رودخانه کارده با جریان دائمی و مناظر بسیار زیبای چشم‌نواز کوهستانی یکی از زیباترین تفریحگاه‌ها به شمار می‌آید. در این مکان تسهیلاتی از جمله محل استراحت موقتی، سکو، فروشگاه و... برای زائرین و مسافران و شهروندان در نظر گرفته شده است.

غار کارده

یکی از پدیده‌های طبیعی کارده، غاری است که در سه کیلومتری روستای کارده در ۴۸ کیلومتری شمال مشهد قرار دارد. بررسی‌های اولیه مشخص نمود، این غار بین یک تا سه متر عرض و عمق آن یکصد متر می‌باشد دهانه غار به صورت یک شکاف سنگی است. این غار کاملاً خشک است و پرتگاه‌های خطرناکی دارد که ورود به آن نیاز به لوازم ایمن و آگاهی از مسایل غارنوردی است.

غار هندل آباد (هند و آباد)

در بخش تبادلگان مشهد و در حدود ۴۴ کیلومتری مشهد و به فاصله کمی از روستای هندل آباد، غاری به همین نام وجود دارد. فضای داخلی این پدیده طبیعی دارای ستون‌های آهکی استالاکتیت و استالاکمیت است. طبق بررسی‌های اولیه طول غار ۹۰ متر بوده و مردم اعتقاد به شفا بخشی چشمه دورن غار دارند.

بوستان طبیعی هفت حوض

یکی از معدود جاذبه‌های طبیعی با مناظر چشم‌نواز جنوب شرقی مشهد بوستان هفت حوض با وسعت ۵۷۰ هکتار می‌باشد که از نظر موقعیت در هفت کیلومتری این شهر واقع گردیده است. برای دیدار از این منطقه طبیعی و کوهسار باید پس از طی مسیر در شهرک سیدی، سه کیلومتر جاده خلیج را پیمود. نام این بوستان به دلیل حوضچه‌های طبیعی است که در طی سال‌ها و قرون متمادی با وجود ریزش آب از ارتفاع و نوع کانی ایجاد شده است. به طوری که اولین حوضچه یک استخر کوچک بوده که سرریز آب از آن به دومین حوضچه منتقل گردیده و این روند تا هفت حوض ادامه می‌یابد. افزون بر این به سبب ساختار طبیعی منطقه پس از طی مسیر حوضچه‌های بزرگ و کوچک متعددی نیز وجود دارد، فاصله حوضچه‌ها از ابتدای مسیر ۱۶۹۰ متر می‌باشد که بعضی از گذرها سنگریزه‌ای است. همچنین به دلیل وجود سنگ‌های صاف و صیقلی باید جانب احتیاط را پس از ورود به منطقه فراهم نمود. به گردشگران توصیه می‌شود حتی المقدور و به علت کوهستانی بودن منطقه بین طلوع تا غروب آفتاب از محیط طبیعی و دلپذیر این مکان استفاده نموده و وسایل و لوازم مناسب از قبیل کفش، لباس و... به همراه داشته باشند. از برنامه‌های آتی این مکان گردشگری طبیعی نصب پل معلق با جهت شمالی - جنوبی به طول ۱۷۰ متر و عرض ۱/۵ متر است.

غار مغان پدیده شگفت‌انگیز طبیعت

این غار در حدود شصت کیلومتری جنوب مشهد پس از روستاهای بالندر، اردمه، خان رود، در جنوب روستا و دره مغان و کوهپایه‌های آن قرار گرفته است. ارتفاع این نقطه از سطح دریا ۲۸۷۰ متر و بلندی آن از مناطق مجاور مشهد ۱۹۰۰ متر است. غار مغان برای نخستین بار در مرداد ماه سال ۱۳۲۴ش توسط یک تیم هفتاد نفری از کوهنوردان باشگاه ورزشی «نیرو و راستی» شناسایی و معرفی گردید و برای دومین بار در سال ۱۳۲۶ش یک تیم کوهنورد به داخل آن رفتند، بنابر شواهد موجود و کشف فسیل حلزونی در مسیر منتهی به آن می‌توان قدمت این پدیده را یکصد میلیون سال پیش و یا دوره دوم زمین‌شناسی تخمین زد. بنابر این قدمت ساختار آن از البرز و دماوند بیشتر است. مدخل‌های ورودی غار در دو سوی آن ایجاد شده و هر چه بیشتر به عمق غار نزدیک می‌شویم پهنای آن زیادتر و راه به پایین امتداد می‌یابد. در داخل غار چاههایی به صورت عمودی ایجاد گردیده که فضای داخلی آن را به سه قسمت مساوی تقسیم می‌کند. بخشی از فضای غار به آهک‌های کریستالیزه، استالاکتیت و استالاکمیت اختصاص یافته است و تزیینات آهکی آن نیز شامل انواع پرده‌ای فندقی، اسفنجی و گل کلمی است. این غار دارای پرتگاه‌های خطرناکی است و ورود به آن بدون راهنما و ابزار لازم امری خطرناک و غیر منطقی به شمار می‌آید.

آبشار اخلمد

آبشار اخلمد در ۲ کیلومتری روستای قدیمی اخلمد جریان دارد. به علت ارتفاع زیاد و بارندگی فراوان، آبشار اخلمد در ماه‌های ابتدای هر سال دارای بیشترین مقدار آب و زیبایی فریبنده‌ای می‌شود. از آنجا که جنس سنگ‌های تشکیل دهنده کوه‌های اخلمد آهکی است بر اثر نفوذ آب دارای حفره‌ها و شکاف‌های مدور و نسبتاً عمیقی می‌باشد. زمین و رسوبات این منطقه به دلیل پیدایش فسیل‌های آمونیت متعلق به اواخر دوران ژوراسیک است. ده اخلمد دارای باغ‌های زیبا و پرمحصولی می‌باشد و از میان محصولات این منطقه سیب و گلابی اخلمد بسیار معروف است. اخلمد در ۸۴ کیلومتری مشهد و در امتداد جاده مشهد- قوچان واقع شده است.

بازار رضا

بزرگترین مرکز خرید مسافران و زائران، بازار رضا می باشد. در این بازار انواع سوغات مشهد از قبیل: فیروزه، انگستر، عتیق، طلاجات، عطریات، زعفران، نبات، پوستین، مهر و سجاده و تسییح، لباس و ... به فروش می‌رسد. این بازار دو در ورودی و خروجی اصلی دارد که یکی در میدان بیت المقدس (فلکه آب) و دیگری در میدان ۱۷ شهریور است. این بازار در فضایی به طول ۸۰۰ عرض ۳۰ متر ساخته شده است که مجموعاً ۷۲۰۰۰ متر زیربنا دارد. از این مجموعه ۴۳۰۰۰ متر مربع در بازار رضا و ۲۹۰۰۰ متر مربع دیگر در سراهای تجاری میدان ۱۷ شهریور واقع شده است. طول بازار در دو دالان و دو طبقه جمعاً ۳ کیلومتر می‌باشد در ازای هر بازار ۷۵۰ متر است. چندین دستگاه پله برقی برای استفاده از طبقه فوقانی ایجاد شده است.

مجتمع تجاری الماس شرق

زیر بنای این سازه در حدود ۶۵۰۰ متر مربع و در ۵ طبقه به ارتفاع هر طبقه ۴/۵ متر بنا شده است. این سازه علاوه بر ۱۲۱۰ واحد تجاری دارای فضاهای جانبی دیگری نیز مانند نماز خانه - رستوران ملل food court فضای استراحت مراجعین - مرکز فوریت های پزشکی - مراکز اداری بانکی - پست - سرویس و فضای بازی کودکان می باشد. در مجاورت این سازه پارکینگ ۵ طبقه الماس شرق با زیر بنای حدود ۲۷۰۰ متر مربع قرار گرفته که در طبقات ۱- و ۰ و ۱+ و ۲+ با سازه الماس شرق به وسیله ی تونل و پل متصل شده است. در نمای خارجی و داخلی این سازه از مصالح متنوعی همچون سنگ و شیشه، فلز و بایرامیکس و ... استفاده شده است. در نمای خارجی این سازه از سنگ در سر در ورودی ها و نمای شیشه در دور تا دور سازه و هم چنین از نمای فلز در ستون ها و جای جای سازه استفاده شده است. از نمای بایرامیکس هم برای پوشش بتنی بعضی از دیوارها خارجی و ستون ها استفاده شده است.

زیست خاور

مجتمع تجاری زیست خاور در اول خیابان دکتر شریعی (کوهسنگی) و فروشگاههای خیابان احمدآباد، خیابان دانشگاه، خیابان جنت، خیابان طبرسی، خیابان نواب صفوی، خیابان امام رضاع)، خیابان شیرازی، و بلوار شهید مدرس (دروازه طلایی) از مراکز خرید شهر محسوب می‌شوند. مجتمع زیست خاور در زمینی به مساحت ده هزار متر مربع بنا گردیده است که دارای ۷۵ هزار متر مربع زیربنا در ۱۷ طبقه و با ارتفاع ۶۸ متر می باشد. این ساختمان که یکی از عظیم ترین ساختمانهای تجاری و مسکونی ایران است در ابتدای خیابان کوهسنگی واقع شده است. معماری،

گج کاری و هنر ایرانی در زوایای مختلف این بنا به شکلی زیبا و قابل تحسین به کار رفته و با توجه به موقعیت مکانی، از چهارگوشه مشهد قابل رویت می باشد. ساخت این مجتمع به دوره ی محمد رضا شاه پهلوی بر میگردد.

بازار بین المللی مشهد

بازار بین المللی مشهد واقع در خیام شمالی بازارهای چینی ها و روس ها و فروشگاههای خیابان احمدآباد، خیابان دانشگاه، خیابان جنت، خیابان طبرسی، خیابان نواب صفوی، خیابان امام رضا(ع)، خیابان شیرازی، و بلوار شهید مدرس (دروازه طلایی) از مراکز خرید شهر محسوب می شوند.